

Opazovanje in analiza rekreacije v primestni gozdni krajini – južno obrobje Ljubljanskega barja

Janez PIRNAT*

Izvleček

Pirnat, J.: Opazovanje in analiza rekreacije v primestni gozdni krajini – južno obrobje Ljubljanskega barja. *Gozdarski vestnik*, št. 6/1991. V slovenščini s povzetkom v angleščini, cit. lit. 2.

V prispevku podajamo rezultate opazovanj rekreacijske številčnosti in dinamike v gozdni krajini, ki smo jo povezali tudi z anketo med obiskovalci. Izbrali smo predel južnega obrobja Ljubljanskega barja, kjer se na stiku dveh tako različnih elementov, kot sta barje in kras, odpirajo številna izhodišča za izlete v naravo.

Ključne besede: gozd, rekreacija, gozdnata krajina.

Synopsis

Pirnat, J.: The Monitoring and Analysis of the Recreation in Suburban Wooded Landscape – the Southern Part of Ljubljana Marshes. *Gozdarski vestnik*, No. 6/1991. In Slovene with a summary in English, lit. quot. 2.

The article deals with the results of the observations of the number of recreational participants and the dynamics in a wooded landscape, which was added an inquiry of the participants. The region of the southern margins of the Ljubljana Marshes, where two so different elements as marshes and the Karst are meet and offer numerous trip possibilities, was chosen for the observations.

Key words: forest, recreation, wooded landscape.

1. UVOD

Sistematično opazovanje rekreacijskega obiska in aktivnosti v naravi je ena izmed oblik raziskovanja, ki nam lahko nudi zelo zanimivo in včasih tudi edino oporo, ko začnemo tehtati rekreacijske potencialne kakega prostora. S to metodo se srečujejo tudi študentje gozdarstva pri predmetu Osnove urejanja gozdnate krajine. Letošnja opazovanja sledijo seriji podobnih raziskav (ANKO 1987), (PIRNAT 1990), pomembnejša razlika te raziskave pa je v tem, da smo zasledovali več samostojnih in neodvisnih ciljev naenkrat. Nov prostor samo še popestri takšne raziskave, s tem pa pridobijo tudi študentje, saj postane vaja »resnična« in ne ostaja zgolj sama sebi namen. Letošnja novost je tudi anketa med obiskovalci.

2. NAMEN

O osnovnem namenu takšne vaje sem pisal že v prejšnjem prispevku (PIRNAT 1990), zato tokrat le na kratko. Poleg osnovnega pedagoškega pomena skušamo z vajo dobiti resničen rekreacijski utrip določenega prostora; rezultati v novem prostoru pa nudijo sveže gradivo za mozaik rekreacijskega utripa v širšem prostoru. Tokratno opazovanje smo dopolnili še s krajšo anketo med obiskovalci. Opazovali smo v nedeljo, 1. 4. 1990.

3. METODA DELA IN OPIS TOČK

Predel J obrobja Barja se razteza od Vrhnike pa do Škofljice. Gre za zanimiv in svojevrsten stik visokega krasa in barja, ki s svojo bližino in pestrostjo privlači številne obiskovalce.

Posebnost letošnjih opazovanj je, da pomeni vsaka opazovana točka samostojen cilj s svojimi obiskovalci. Opazovanja so potekala po ustaljeni navadi: na vsaki točki

* J. P., dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo, 61000 Ljubljana, Večna pot 83, Slovenija

sta po dva študenta ločeno opazovala prihode in odhode, za vsako uro posebej. Opazovanja so trajala od 8.00 do 19.00. Opazovali smo: številčnost obiskovalcev, smer gibanja, oblike druženja in oblike prihoda po posameznih urah na naslednjih točkah:

1., 2. Draga pri Igu:

Ribniki v dolini Drage pri Igu so sicer umetnega nastanka, vendar so zaradi izjemnega pomena, ki ga imajo za živalstvo, razglašeni za naravni spomenik (Uradni list SRS, št. 23/1986). Ker je močvirskega prostora vedno manj, je toliko pomembnejši prav predel Drage, saj se prav na območju Ljubljanskega barja križata dve selitveni poti ptic. Poleg selivk najdemo tu primerno bivališče tudi številne stalne vrste, saj je dolina Drage odmaknjena od vsakodnevnega vrveža.

Ker sta do ribnikov dva dostopa, smo tudi pripravili dve opazovalni mesti, eno pri spodnjem jezeru, drugo pa pri lovski koči ob gornjih jezerih.

3. Kurešček:

Kurešček je s svojo lepo lego in nadmorsko višino (833 m) v bližini Ljubljane izjemno privlačna točka, kar dokazujejo številne počitniške hišice. V zimskih, meglenih dnevih je Kurešček ena izmed bližnjih točk, kjer se z avtom že povzpemo nad megleno plast. V bližini je še več znamenitosti (Visoko s svojo znamenito cerkvijo!). Vse to utrjuje prepričanje, da ostaja predel Kureščka zanimiv, zlasti za motorizirane goste.

Opazovalno mesto smo postavili le malo nad križiščem cest na Rob, Visoko in proti gostišču na Kureščku.

4., 5. Iški Vintgar:

Znamenita soteska, ki je vrezana med Mokercem in Krimom in pomeni nekakšno mejo med Dolenjsko in Notranjsko, je naslednja privlačna točka, ki je lahko dostopna z avtom, hkrati pa ponuja sprehajalcem številne botanične, geološke in druge lepote, vse tja do sotočja Iške in Zale.

Prav zaradi te dvojnosti smo postavili sem dve opazovalni mesti. Ena skupina je opazovala obisk malo pred gostiščem in

tako zajela vse obiskovalce, druga skupina pa je beležila obisk globlje v soteski, za gostiščem. Ta naj bi opazovala tiste, ki se odpravijo še naprej.

6. Podpeško jezero:

Čeprav ne velja več za najgloblje jezero v Sloveniji, ni zaradi »prepolovljene« globine nič manj privlačno za obiskovalce. Leži na nadmorski višini 290 m, sredi močvirnate ravnice, ki se postopno spušča v vodo. Skoraj popolnoma okroglo kraško jezerce je zazdaj še dovolj odmaknjeno, da ostaja privlačno za ribiče in tiste obiskovalce, ki imajo raje mirnejše kotičke.

Opazovalno mesto smo postavili tik ob betonski pomol pri vstopu v jezerski predel.

7. Sv. Ana:

Izrazit pomol nam z višine 482 m, ki se dviga nad znanim podpeškim kamnolomom, ponuja zanimiv pogled na Barje, cerkvice pa prostor še dodatno obogati. Tako kot Podpeško jezero pod cerkvico, ostaja tudi Sv. Ana samotni predel, ki pa je prav za tiste redke obiskovalce toliko bolj zanimiva.

Opazovalno mesto smo postavili malo pred cerkvico, da se izognemo morebitnemu mešanju obiskovalcev na vrhu.

8. Rakitna:

Zaradi sveže klime in sončnih ter jasnih zim, je postala Rakitna, podobno kot Kurešček, prijetno izhodišče za izlete v okolico. Številne počitniške hišice še dodatno pojasnjujejo privlačnost tega prostora. Predel je že kar precej oddaljen od Ljubljane, zato ostaja razumljivo, da bodo obiskovalci motorizirani. Poleg sveže klime in obilice sonca je prostor primerno izhodišče za številne izlete.

Opazovalno mesto smo zato postavili malo nad odcepom ceste na Gornji Ig, pri vstopu na planoto.

9. Borovniški Pekel:

Zadnje opazovalno mesto smo postavili v soteski, malo nad gostiščem v Peklu. Soteska je izhodišče za samotne sprehode proti Pokojišču ali celo do Cerknice, večina

obiskovalcev pa pride vsaj do znanih slapov, zaradi katerih je ta soteska vpisana tudi v seznam naše naravne dediščine.

Devet opazovalnih mest jasno pokaže vso slikovito pestrost prostora, ki bi se površnemu opazovalcu kaj lahko izmuznila. Zaradi tako različnih okolij, ki so privlačna za povsem različne vrste obiskovalcev, smo tudi postavili opazovalna mesta tako na gosto, saj smo si le tako lahko ustvarili dovolj jasno podobo o prostoru.

4. REZULTATI OPAZOVANJA

Nedeljski utrip na vseh točkah kaže zvonasto krivuljo, z viškom v zgodnjih popoldanskih urah (preglednica 1).

Tudi letošnji rezultati kažejo značilno bimodalno razporeditev, ko sledi dopoldanskemu valu še močnejši val popoldne (grafikon 1). Spet lahko ugotovimo, da gre tu predvsem za krajše poldnevne izlete v bližnjo okolico.

Na vseh opazovalnih mestih so opazovalci zabeležili 2971 prihodov in 2779 odhodov. Ta števila upoštevajo vsa opažanja na vseh točkah. Ker pa smo na obeh opazovalnih mestih v Iškem Vintgarju zajemali iste

ljudi, moramo odšteti opazovanja na drugem opazovalnem mestu, če želimo dobiti realen rezultat. Tako lahko zaključimo, da je ta dan obiskal izbrani predel 2601 obiskovalcev. Hkrati pa smo zabeležili tudi 2422 odhodov. Razliko 179 obiskovalcev pojasnujemo takole:

- V Dragi so se nekateri obiskovalci vračali po drugi poti, kjer nismo imeli opazovalcev.

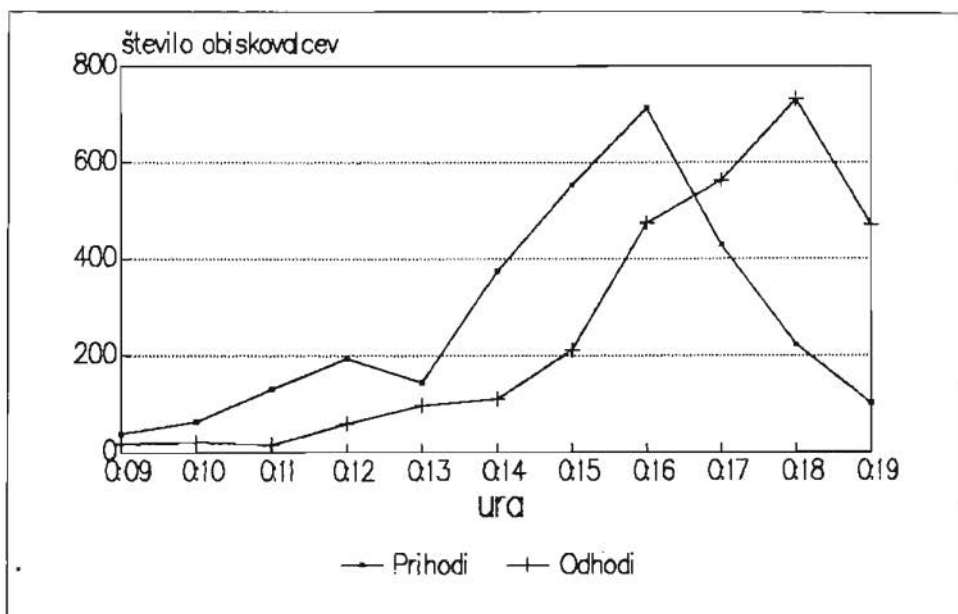
- Na Kureščku, v Vintgarju in na Rakitni so številni lastniki počitniških hišic ostali tudi po 19^h, ko smo končali z opazovanji. Prav tako so po tej uri ostajali obiskovalci v gostiščih in lokalih, zlasti pri Jezeru in na Kureščku.

- Nekateri obiskovalci so ostali na lepih razglednih točkah, predvsem na Kureščku.

- Seveda pa dopuščamo možnost, da je prišlo do določenih napak tudi pri naših opazovanjih.

Najbolj obiskana točka je bila tokrat Rakitna, saj je tja prišla več kot tretjina (35,9%) vseh obiskovalcev, kar je glede na sloves in popularnost tega kraja tudi razumljivo. Poleg Rakitne se je še največ obiskovalcev odločilo za Iški Vintgar ter Kurešček, ljudje so precej obiskovali tudi Podpeško jezero s Sv. Ano. Borovniški Pekel ostaja

Grafikon 1: Prihodi in odhodi obiskovalcev

Preglednica 1: Gibanja prihodov in odhodov obiskovalcev

	Ura	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	Skup.	%
1. Draga I	Prihodi	-	-	-	1	-	9	9	1	-	-	-	20	0,7
	Odhodi	-	-	-	-	-	-	-	3	7	-	-	10	0,4
2. Draga II	Prihodi	-	3	-	1	6	7	3	11	16	4	9	60	2,0
	Odhodi	-	-	-	-	5	8	5	8	3	14	12	55	2,0
3. Kurešček	Prihodi	14	8	16	17	23	69	78	86	58	31	19	419	14,1
	Odhodi	1	3	4	16	11	22	50	71	61	88	33	360	13,0
4. Iška I	Prihodi	7	2	15	17	12	73	81	151	119	59	8	544	18,3
	Odhodi	3	4	-	6	18	17	29	93	125	163	82	540	19,4
5. Iška II	Prihodi	4	2	7	18	3	46	86	90	81	29	4	370	12,5
	Odhodi	-	2	-	11	8	12	32	91	94	84	23	357	12,8
6. Jezero	Prihodi	2	1	10	14	8	20	45	50	60	27	21	258	8,7
	Odhodi	4	-	4	10	13	3	24	61	79	70	63	331	11,9
7. Sv. Ana	Prihodi	-	1	2	4	8	2	10	10	11	1	-	48	1,6
	Odhodi	-	1	2	2	8	2	4	3	12	9	-	43	1,5
8. Pekel	Prihodi	-	4	14	11	15	12	26	48	25	21	8	184	6,2
	Odhodi	-	-	4	2	-	18	11	34	31	14	11	145	5,2
9. Rakitna	Prihodi	12	36	68	112	71	136	213	265	59	51	33	1056	35,9
	Odhodi	11	11	3	14	36	30	57	108	124	289	246	929	33,8
Prihodi skupaj		39	65	132	195	146	374	553	713	429	223	102	2971*	(2601)
%		1,3	2,2	4,5	6,6	4,9	12,6	18,6	24,0	14,4	7,5	3,4	100	
Odhodi skupaj		19	22	17	61	99	112	212	474	562	731	470	2779*	(2422)
%		0,7	0,8	0,6	2,2	3,6	4,0	7,6	17,1	20,2	26,3	16,9	100	

Preglednica 2: Glavne oblike prihodov obiskovalcev

Prihodi	Peš			Kolo	G. kolo	Moped	Avto	Skupaj
	sprehod	trim	s psom					
1. Draga I	11	-	1	8	-	-	-	20
2. Draga II	12	-	3	6	-	5	34	60
3. Kurešček	140	-	3	4	-	6	266	419
4. Iška I	17	-	-	30	3	21	473	544
5. Iška II	320	1	10	8	3	5	23	370
6. Jezero	59	-	1	57	1	21	119	258
7. Sv. Ana	49	-	-	-	-	-	-	49
8. Rakitna	-	-	-	1	-	1	1065	1067
9. Pekel	182	-	-	2	-	-	-	184
Skupaj	790	1	18	116	7	59	1980	2971
%			27,2	3,9	0,2	2,0	66,7	100

tokrat nekoliko bolj v ozadju, morda tudi zato, ker je gostišče v tem kraju ob nedeljah zaprto. Najmanj obiskovalcev je stopilo v okolico ribnikov v Dragi pri Igu. Ta predel ostaja še naprej najmanj poznan in ga zato obiskujejo le redki poznavalci in ljubitelji tišine ter ptic.

4.1. Glavne oblike prihodov obiskovalcev

Oblika prihoda obiskovalcev je eden izmed najbolj zanimivih podatkov, saj nam hkrati pove veliko o naravnih danostih in o infrastrukturni opremljenosti določenega predela. S tem pa se vsaj posredno že nakazujejo določeni morebitni konflikti v

prostoru. Tako ločujemo izrazite rekreativne oblike (sprehod, trim, hoja s psom, tudi kolo in gorsko kolo), posebej pa motorizirane oblike prihoda (avto, tudi moped). V tej raziskavi smo prvič ločeno beležili prihode z gorskimi kolesi.

Preglednica 2 kaže, da prevladujejo prihodi z avtomobili. K temu največ pripomorejo obiskovalci Rakitne, saj predstavljajo več kot polovico vseh prihodov z avtomobili v celotnem obravnavanem prostoru. Na drugih točkah ostaja več prostora in miru tudi za pešce (tudi preglednica 3). Zanimiv je še podatek, da je med skupino 123 kolesarjev le sedem rekreativcev uporabljalo gorska kolesa. Žal ne vemo ali to pomeni,

da ta predel zanje ni zanimiv ali pa še ni »odkrit«.

Preglednica 3: Prihodi z avtomobili

Prihodi	Število avtomobilov	Število potnikov	Povprečno število potnikov
Draga I	—	—	—
Draga II	9	34	3,8
Kurešček	99	266	2,7
Iška I	184	473	2,6
Iška II	8	23	2,9
Jezero	54	119	2,2
Sv. Ana	—	—	—
Rakitna	381	1065	2,8
Pekel	—	—	—
Skupaj	735	1980	2,7

Iz povprečja lahko sklepamo, da gre predvsem za dvojice, pare in družinske izlete.

4.2. Časovna dinamika glavnih vrst prihodov

V preglednici 4 prikazujemo, ločeno po posameznih točkah in urah, prihode avtomobilov in pešcev, saj lahko druge oblike praktično zanemarimo. Opozarjamo, da zajemata vsota avtomobilov le število vozil, število potnikov v njih najdemo v preglednici 3! Dogodek je tako prihod pešca kot prihod vozila.

Število prihodov narašča postopno prek

dneva, doseže višek med 14^h in 16^h ter se potem do večera postopno umiri.

4.3. Glavne oblike druženja obiskovalcev

Oblike druženja so poleg oblike prihodov najbolj pomemben vir informacij, saj povedo načrtovalcu rekreacije največ o socialnih značilnostih ljudi, ki obiskujejo določen prostor. Iz oblik druženja lahko vsaj posredno sklepamo o vedenjskih značilnostih in zahtevah, o dinamiki, gostitvah, zahtevni infrastrukturi ter o (ne)združljivosti različnih skupin na istem prostoru. Tudi tokrat beležimo dogodek in ne števila ljudi! Tako je enakovreden dogodek prihod posameznika in prihod družine.

Tudi rezultati letošnjih opazovanj potrjujejo, da so najmočnejše zastopane tiste skupine obiskovalcev, ki se želijo sprostiti v miru, ki torej iščejo v prostoru določeno intimnost. Tako so prevladovali predvsem pari, sledile so jim družine, samotarji in dvojice, na koncu pa ostajajo skupine vrstnikov (preglednica 5).

5. ANKETA

Na osmih točkah smo razdelili skupaj 120 anketnih obrazcev, v kuvertah z našim naslovom. Izpustili smo le točko Iška I, saj

Tabela 4: Časovna dinamika prihodov po točkah in skupaj

Oblika prihoda		8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	Skupaj
1. Draga I	Avto:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Peš:	—	—	—	1	—	4	6	1	—	—	—	12
2. Draga II	Avto:	—	1	—	—	1	—	—	1	4	1	1	9
	Peš:	—	—	—	1	2	2	—	7	—	1	2	15
3. Kurešček	Avto:	1	3	3	5	7	16	17	17	14	9	7	99
	Peš:	13	—	6	—	2	22	39	38	16	7	—	143
4. Iška I	Avto:	2	1	5	6	5	24	27	50	38	20	6	184
	Peš:	—	—	—	—	4	2	—	—	10	1	—	17
5. Iška II	Avto:	1	—	1	—	—	1	3	1	1	—	—	8
	Peš:	—	2	5	14	3	40	68	88	78	29	4	331
6. Jezero	Avto:	1	1	5	2	2	2	9	8	12	7	5	54
	Peš:	—	—	1	2	3	8	6	21	5	8	7	61
7. Sv. Ana	Peš:	—	1	2	4	8	2	10	10	11	1	—	49
8. Rakitna	Avto:	6	15	25	39	29	49	78	85	23	17	15	381
	Peš:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Pekel	Peš:	—	4	14	11	15	10	26	48	25	21	8	182
Skupaj	Avto:	11	21	39	52	44	92	134	162	92	54	34	735
	%	1,5	2,9	5,3	7,1	6,0	12,5	18,2	22,0	12,5	7,4	4,6	100
Skupaj	Peš:	13	7	28	33	37	90	154	213	145	68	21	809
	%	1,6	0,9	3,5	4,1	4,6	11,1	19,0	26,3	17,9	8,4	2,6	100

Preglednica 5: Oblike druženja obiskovalcev

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.		%
1. Draga I	2	1	—	—	—	2	3	—	—	1. Sam	12,5
2. Draga II	3	4	1	1	2	5	4	1	—	2. Dvojica	11,6
3. Kurešček	17	29	54	5	7	47	7	1	2	3. Par	30,9
4. Iška I	23	32	78	31	5	36	15	—	—	4. Mlajša skupina vrstnikov	5,6
5. Iška II	11	18	59	7	5	31	11	2	—	5. Star. skupina vrstnikov	5,7
6. Jezero	43	22	26	7	4	18	7	—	—	6. Družina	26,5
7. Sv. Ana	4	3	8	—	—	6	—	—	—	7. Nepopolna družina	6,2
8. Rakitna	40	18	120	12	41	140	19	—	—	8. Dve ali več družin	1,0
9. Pekel	2	7	19	2	2	21	6	1	2	9. Večja mešana skupina	
										10. Organizirana skupina	

Preglednica 6: Časovna dinamika prihodov glavnih vrst druženja

Prihodi	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	Skupaj
Draga I	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Draga II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kurešček	—	1	1	2	3	8	10	16	6	5	2	54
P Iška I	—	—	1	2	2	11	10	20	22	9	1	78
A Iška II	—	—	—	3	1	7	12	17	14	3	2	59
R Jezero	—	—	—	2	—	3	4	3	8	2	4	26
Sv. Ana	—	—	1	2	1	—	—	1	3	—	—	8
Rakitna	1	9	10	7	8	15	21	28	13	4	4	120
Pekel	—	—	—	—	1	—	1	7	3	7	—	19
Skupaj	1	10	13	18	16	44	58	92	70	30	13	
Draga I	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2
D Draga II	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	1	5
R Kurešček	—	—	3	2	2	7	5	14	6	4	4	47
U Iška I	—	—	—	1	—	3	8	13	8	3	—	36
Ž Iška II	—	—	—	—	—	2	7	8	9	5	—	31
I Jezero	—	—	1	2	—	2	4	4	2	2	1	18
N Sv. Ana	—	—	—	—	1	—	3	1	1	—	—	6
A Rakitna	1	3	7	16	10	20	30	39	6	7	1	140
Pekel	—	1	1	1	3	1	3	5	3	2	1	21
Skupaj	1	4	12	22	16	36	62	85	36	24	8	
Draga I	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2
D Draga II	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	3
V Kurešček	1	—	1	—	2	2	2	4	4	1	—	17
O Iška I	—	—	—	3	3	1	5	5	1	2	3	23
A Iška II	—	—	—	2	1	3	2	2	1	—	—	11
M Jezero	—	1	7	1	3	2	3	8	9	5	4	43
Sv. Ana	—	1	—	—	—	—	1	1	—	1	—	4
Rakitna	3	4	1	8	7	5	3	3	—	3	3	40
Pekel	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2
Skupaj	4	6	9	16	16	14	17	25	15	13	10	
Draga I	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
D Draga II	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2	4
V Kurešček	—	1	1	1	4	7	5	4	4	1	1	29
O Iška I	—	1	3	1	1	3	7	9	4	1	2	32
J Iška II	—	1	1	2	—	1	5	6	2	—	—	18
I Jezero	1	—	—	—	1	—	3	6	8	3	—	22
C Sv. Ana	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	3
A Rakitna	—	—	2	1	3	—	—	6	—	1	5	18
Pekel	—	—	1	—	—	1	3	—	2	—	—	7
Skupaj	1	3	8	5	10	14	23	33	21	6	10	

Preglednica 7: Starost in izobrazba rekreativcev, ki so odgovorili na anketu

Starost	Moški %	Ženske %
do 18 let	27,5	18,8
19–24 let	—	15,6
25–45 let	50,0	40,6
46–66 let	20,0	21,9
nad 67 let	2,5	3,1
Izobrazba	%	%
osnovna	25,0	28,0
srednja	42,5	37,5
višja	12,5	6,5
visoka	20,0	28,0

Priloga 1: Anketna vprašanja in odgovori:

1. Kam v naravo greste najraje na oddih?

	M %	Ž %	Skup. %
gore	25	26	26
gozd	29	26	28
travnik	8	10	9
jezero/reka	15	15	15
morje	23	23	23
drugo	—	—	—

2. Koliko časa je minilo od zadnjega izleta v gozdu?

	M %	Ž %	Skup. %
1 teden	54	59	56
2 tedna	20	6	13
1 mesec	10	23	16
3 mesece	2	3	3
6 mesecev	2	—	1
1 leto	—	—	—
več kot eno leto	—	—	—
drugo	12	9	11

3. Kako dolgo ste zadnjič ostali v gozdu?

	M %	Ž %	Skup. %
pol ure	2	3	3
eno uro	18	9	13
dve uri	36	50	43
pol dneva	32	32	32
ves dan	12	6	9
drugo	—	—	—

4. Kolikokrat v letu obiščete gozd?

	M %	Ž %	Skup. %
nikoli	—	—	—
1–5-krat	—	—	—
6–10-krat	17	18	17
10–50-krat	40	52	45
več kot 50-krat	40	30	36
drugo	3	—	2

je zajemala delno iste obiskovalce kot Iška II. Anketni obrazec prikazujemo v prilogi 1.

V štirinajstih dneh smo dobili 72 odgovorov, to pomeni, da je bil odziv 60 %. Odgovorilo nam je 40 moških in 32 žensk. Njihovo starostno in izobrazbeno strukturo prikazujemo v preglednici 7.

5. Kako daleč greste na izlete ob koncu tedna?

	M %	Ž %	Skup. %
do 3 km	28	12	21
do 30 km	56	67	61
drugo	16	21	18

6. Kateri telesni aktivnosti v naravi posvečate največ pozornosti?

	M %	Ž %	Skup. %
delo	7	3	5
sprehod	42	47	44
tek	9	5	7
različni športi	8	14	10
igra	6	3	6
lov	2	—	1
ribolov	3	—	2
nabiranje sadežev	23	28	25
drugo	—	—	—

7. V kakšni skupini najraje zahajate v gozd?

	M %	Ž %	Skup. %
sam	19	—	11
v najozjem	—	—	—
družinskem krogu	57	65	60
v krogu prijateljev	24	35	29
v večji množici	—	—	—
drugo	—	—	—

8. V katerem letnem času najraje zahajate sem?

	M %	Ž %	Skup. %
pomlad	31	31	31
poletje	27	28	27
jesen	29	28	29
zima	13	13	13

9. Kaj vas pri obisku gozda najbolj moti?

	M %	Ž %	Skup. %
delo v gozdu	2	—	1
hrup	21	19	20
neurejena okolica	42	47	45
strah pred srečanjem z živalmi	—	2	1
strah pred klopi	3	15	9
srečanje s hrupno skupino ljudi	23	15	19
drugo	9	2	5

10. Katero drevo vam je najljubše?

	M %	Ž %	Skup. %
bor	8	11	9
jelka	10	10	10
macesen	11	16	13
smreka	13	9	11
drugi iglavci	4	1	3
bukev	9	9	9
breza	16	19	18
hrast	10	7	8
lipa	12	14	13
drugi listavci	7	4	6

Komentar:

1. Oba spola hodita skoraj enako rada na morje, v gore in gozd, pri čemer hodijo mlajši nekoliko več na morje kot v bližnjo okolico, starejši pa obratno. Sledijo reke in travniki. Izobrazba ni prinesla značilnih razlik v odgovorih.

2. Vsi anketiranci so očitno veliki ljubitelji narave, saj ne glede na spol, starost in izobrazbo izrazito prevladujejo obiski enkrat tedensko, moški pogosto pridejo tudi na štirinajst dni, žensk je tu nekaj manj, vsaj enkrat mesečno pa spet pogosteje prihajajo.

3. Prav tako so ne glede na spol, starost in izobrazbo najpogostejši obiski, ki trajajo vsaj dve uri do poldneva. Te ugotovitve potrjujejo spoznanja, da je človek kljub napredku v tehniki in znanosti (ali pa prav zaradi tega) še vedno neločljivo povezan z naravo in potrebuje določene stalne stike ne glede na starost in izobrazbo. Izobrazba in starost lahko prispevata nekaj h kakovosti teh stikov ne pa h kvantiteti.

4. Večina obiskovalcev obišče gozd več desetkrat do petdesetkrat na leto, kar posredno potrjuje že ugotovljeno dejstvo, da večina ljudi obiskuje naravo enkrat tedensko, največkrat ob koncu tedna.

5. Prevladujejo razdalje do 30 km, kar je glede na oddaljenost izbranih točk od Ljubljane tudi razumljivo.

6. Izmed predlaganih aktivnosti imajo obiskovalci spet zelo podobne poglede ne glede na spol, starost in izobrazbo. Prevladujejo sprehodi, sledi jim nabiranje gozdnih sadežev, med drugim se ženske nekoliko bolj posvečajo različnim športom, moški pa se še vedno radi zaposlijo z lovom in ribolovom.

7. Najbolj pogosta oblika izletništva ostajajo družinski izleti, kar potrjujejo poleg ankete tudi letošnja opazovanja, pogosti so tudi izleti v krogu prijateljev, moški gredo v gozd tudi sami.

8. Zima ostaja najmanj priljubljen letni čas za obisk narave, med preostalimi ni značilnih razlik, čeprav rahlo prevladuje pri obeh spolih pomlad, kar pa je razumljivo, saj ostaja v visoki sezoni privlačno tudi morje.

9. Vse obiskovalce najbolj moti neurejena okolica, sledi ji srečanje s hrupno skupino ljudi, pri ženskah je močneje poudarjen strah pred klopi, drugo je za obiskovalce manj moteče. Ta spoznanja so pomembna tudi za gozdarje, saj si naključni obiskovalci prav ob pogledu na ostanke ali posledice gozdarskih del pogosto ustvarjajo sodbo o celotni stroki.

10. Moškim se zdi najlepše drevo breza, sledi ji smreka in lipa. Ženskam je najbolj všeč breza, sledita macesen in lipa.

6. NALOGE

Predel J obrobja Barja ponuja raznovrstne možnosti številnim obiskovalcem. Tako lahko najdejo svoje mesto ljudje, ki se odpravijo na daljši ali krajši sprehod, samotarji in tudi večje skupine ljudi, avtomobilisti in pešci. Prostor je dovolj dobro razčlenjen, da se obe glavni kategoriji obiskovalcev v glavnem ne motita. Večina točk je namreč takšnih, da se večina ljudi odloči za prihod z avtomobilom, potem pa nadaljuje pot tudi peš (Kurešček, Iška, Podpeč, Pekel). Nekatere predele še vedno najbolj obiskujejo pešci (Draga), do nekaterih tudi ni mogoče drugače priti (Sv. Ana). Rakitna je tako oddaljena, da se ljudje nanjo odpravljajo praktično le z avtomobili, kljub temu pa široka planota nudi dovolj možnosti tudi pešcem. Anketa je pokazala, da velika večina obiskovalcev rada obiskuje gozd in ga visoko vrednoti. Kljub temu pa ostaja gozd v obravnavanem predelu bolj ali manj lepa kulisa, saj obiskovalci ostajajo v veliki večini na izdelanih poteh in bolj ali manj znanih in »utečenih« izletniških točkah.

Ko ocenjujemo ta južni barjanski rob, lahko takoj opazimo, da ni na celi dolžini

nobene gozdne učne poti (razen zelo zapuščene in zanemarjene v Bistri). Poleg klasične učne poti se mi zdijo še posebej primerne t. i. male gozdne učne poti ali pa samo nekaj deset- ali stometrske trase z določeno naravoslovno vsebino, informacijske table ipd. Takšna poučna infrastruktura brez dvoma sodi praktično na vse obravnavane točke v omenjenem predelu. Poleg tega bi morali postaviti in vzdrževati klopi za počitek na vseh takšnih mestih. Te naloge so lahko dobrodošel izziv tudi in predvsem za gozdarstvo.

7. SKLEP

Opazovanja obiska in rekreacijskega vedenja na J obrobju Barja kažejo:

- Predel je priljubljen, saj ljudje obiskujejo vse znane točke, skupaj smo v enem dnevu zabeležili obisk 2600 ljudi.
- Prevladujejo poldnevni izleti (bimodalna razporeditev).
- Prevladujoča oblika rekreacije je izletništvo.
- Prevladujoče oblike druženja ostajajo družine, pari in posamezniki.
- Prevladuje želja po določeni intimnosti v prostoru.
- Poglavitna oblika prihodov so avtomobilisti (66,6%) in pešci (27,2%).
- Obiskovalci so določenemu predelu zvesti, vanj se radi in pogosto vračajo. Gozd visoko vrednotijo, veliko jim pomeni, če je urejen.
- Gozdarstvo bo moralo načrtno popularizirati svojo stroko, skrbeti za stike z javnostjo. Predlagamo rešitve v obliki malih učnih poti, informacijskih tabel na vseh pomembnejših vstopnih mestih.

Povzetek

Južno obrobje Barja pri Ljubljani ne predstavlja izrazitega cilja, zato je raziskava zajela obiskovalce na štirih vstopnih in štirih ciljnih točkah, ki smo jih bili izbrali ob poprejšnjem ogledu.

Opazovanja so trajala od 8^h do 19^h, zasledovali smo naslednje rekreacijske elemente:

- številčnost in smer gibanja rekreativcev (prihodi, odhodi)
- obliko prihoda (peš, kolo, gorsko kolo, motoped, avtomobil)

- obliko rekreacijske aktivnosti (izlet, trim, sprehod s psom)

- obliko druženja (sam, dvojica, par, skupina mlajših vrstnikov, skupina starejših vrstnikov, družina, nepopolna družina, dve ali več družin, večja mešana skupina, organizirana skupina).

Dnevni ritem obiska kaže na bimodalno razporeditev s prvim viškom med 11^h in 12^h, drugi nastopi med 15^h in 16^h. Skupaj je prostor obiskalo 2600 ljudi. Največ obiskovalcev se je pripeljalo z avtom (66,6%), veliko pa je tudi pešcev (27,2%). Druge oblike imajo manj opazen delež. Gorska kolesa so bila vsaj ta dan še redka.

Temeljno obliko druženja predstavljajo popolne in nepopolne družine (32,7%), pari (30,9%), posamezniki (12,5%). To spet dokazuje, da prednjačijo skupine, ki iščejo v prostoru določeno stopnjo intimnosti in miru.

Anketa je pokazala, da je gozdnata krajina predel, ki je ljudem blizu. Gozdarstvo bo moralo čim bolj približati strokovne poglede na naravo javnosti. Predlagamo rešitve v obliki malih učnih poti, informacijskih tabel in podobno.

THE MONITORING AND ANALYSIS OF THE RECREATION IN SUBURBAN WOODED LANDSCAPE - THE SOUTHERN PART OF LJUBLJANA

Summary

The region at the southern margins of the Ljubljana Marshes does not represent an explicit destination, so the research comprised the visitors in four initial and four final destination points selected on primary inspection.

Observations lasted went on from 8 a.m. to 7 p.m. The following recreational elements represented the issue of the observations:

- the number of participants and their direction (arrivals, departures)
- the form of arrival (on foot, by bike, by mountain bike, by scooter, by car)
- the form of recreational activity (a trip, trim, a walk with a dog)
- associating form (alone, two persons, a couple, a group of young coevals, a group of elderly coevals, a family, incomplete family, two or more families, a greater group of a mixed type, an organized group).

The daily visit rhythm evidences a bimodal distribution with the first peak at 11 a.m. and 12 and the second between 3 p.m. and 4 p.m. All in all, the area was visited by 2600 people. The majority of visitors came by car (66,6%), however, there were also many pedestrians (27,2%). The share of other forms is insignificant. Mountain bikes were rare, at least that day.

The main associating forms are represented by complete and incomplete families (32,7%), couples (30,9%), individuals (12,5%). This again is a proof that groups which search for a certain degree of intimacy and peace prevail.

The inquiry showed that wooded landscape was a region very close to people. It will be the task of forestry to bring professional views on the nature as close to the public as possible. The realization of this can be performed in the form of educational routes, information posts and the like.

VIRI

1. Anko, B., 1987: Analiza nedeljskega obiska primestnega gozda na primeru Smarne gore. Zbornik gozdarskega in lesarstva, 29, Ljubljana, str. 59-84.
2. Pirnat, J., 1990: Opazovanje in razčlemba rekreacije v primestni gozdni krajini - Katarina pri Ljubljani. Gozdarski vestnik, 6/1990, str. 288-296.

Priloga 2: Pregledna karta J roba Barja M = 1 : 200.000

Opazovalna mesta:

1. Draga I, II, 2. Kurešček, 3. Iška I, II, 4. Jezero, 5. Sv. Ana, 6. Rakitna, 7. Pekel

